

Początek kampanii wyborczej na Ukrainie

Tadeusz A. Olszański

18 sierpnia zakończyła się rejestracja kandydatów do Rady Najwyższej Ukrainy. W wyborach proporcjonalnych (225 mandatów do obsadzenia) rywalizować będą 22 partie, zaś w większościowych (także 225 mandatów) 3,1 tys. kandydatów, reprezentujących 89 partii, co oznacza, że w większości okręgów do zwycięstwa wystarczy 25–30% głosów (wybory rozstrzygane są większością względną). W wyborach proporcjonalnych szanse na przekroczenie 5-procentowego progu wyborczego mają: Partia Regionów, Zjednoczona Opozycja „Batkiszczyzna”, Partia UDAR Witalija Kliczki, Komunistyczna Partia Ukrainy oraz być może „Ukrajina – Wpered!” Natalii Korolewskiej i nacjonalistyczna „Swoboda”. Dwie pierwsze partie mogły na początku sierpnia liczyć na zbliżone poparcie wyborców (zob. Aneks 1). Większość partii idzie do wyborów z populistycznymi hasłami, a nie kompleksowymi programami politycznymi.

Komentarz

- Kształt listy wyborczej Partii Regionów świadczy o osłabieniu znaczenia jednego z kluczowych ugrupowań w partii, grupy RosUkrEnerho (RUE), związanej z przedsiębiorcą Dmytro Firtaszem i szefem Administracji Prezydenta Serhijem Lowoczkinem, umocnieniu zaś szeroko rozumianego donieckiego środowiska polityczno-biznesowego (w tym grupy Rinata Achmetowa i tzw. rodziny, związanej z synem prezydenta, Oleksandrem). Zważywszy, że listę osobiście zatwierdzał prezydent Janukowycz, można uznać, iż tarcia między jego otoczeniem a Achmetowem należą do przeszłości. Zwraca uwagę, że ani Achmetow, ani jego główni konkurenci: Dmytro Firtasz i Walerij Chroszkowski nie ubiegają się o mandat. Listę wyborczą Partii Regionów otwiera premier Mykoła Azarow.
- Wiosną 2012 roku doszło do formalnego zjednoczenia dwóch głównych partii opozycyjnych: Batkiszczyzny Julii Tymoszenki i Frontu Zmian Arsenija Jaceniuka, które utworzyły ugrupowanie Zjednoczona Opozycja „Batkiszczyzna”. Krok ten istotnie zwiększa szanse ich zwycięstwa. Oprócz Jaceniuka i grupy jego współpracowników na wspólnej liście znaleźli się też przedstawiciele kilku małych partii opozycyjnych. Duże znaczenie ma uzgodnienie między Zjednoczoną Opozycją a „Swobodą” podziału okręgów większościowych, zwiększające szanse obu ugrupowań na wygraną w poszczególnych okręgach. Kształt listy wyborczej zapewnia w przyszłej frakcji zdecydowaną przewagę politykom Batkiszczyzny; otwierający listę Jaceniuk nie będzie miał w niej silnego oparcia.

- Nową siłą polityczną, deklarującą opozycyjność wobec Partii Regionów jest Partia UDAR Witalija Kliczki, która skompletowała listę z działaczy społecznych i najróżniejszych polityków, od b. premiera Krymu Serhija Kunicyna, powiązanego z grupą RUE, po byłego *speechwritera* Julii Tymoszenko, Witalija Czepynohę. Na liście UDARU znajdują się również osoby związane z oligarchą Ihorem Kołomojskim. Potwierdza to pogląd, że partia ta nie ma wyraźnego programu politycznego i w nowym parlamencie może współpracować tak z koalicją rządową, jak i z opozycją.
- Dla wielu ważnych polityków wszystkich ugrupowań zabrakło miejsca na partyjnych listach wyborczych. Część z nich będzie walczyć o mandaty „większościowe” z poparciem macierzystej partii lub bez niego. Rywalizacja w tych okręgach będzie zacieklejsza niż kampania w systemie proporcjonalnym.

Aneks 1. Sondaże poparcia dla głównych partii politycznych

Zgodnie z opublikowanym 17 sierpnia sondażem, przeprowadzonym wspólnie przez cztery ukraińskie ośrodki socjologiczne, w tym Centrum im. Razumkowa – gdyby wybory odbywały się na przełomie lipca i sierpnia, deklarujący udział w wyborach (ich odsetka nie podano), poparliby główne partie polityczne w następującej proporcji:

Zjednoczona Opozycja „Batkiwszczyna” 26,2%

Partia Regionów 24,6%

UDAR 11,8%

KPU 9,4%

„Ukrajina – Wpered!” 4,3%

„Swoboda” 4,2%

Niezdecydowani 15,4%

48,9% tej grupy respondentów jest całkowicie pewna swego wyboru, a 43,5% – prawie pewna. Trzeba jednak mieć na uwadze, że nie znamy procentu odmów udziału w badaniu, który mógł istotnie zniekształcić wyniki, a także – że kampania wyborcza, w tym walka o głosy niezdecydowanych dopiero się rozpoczyna.

Aneks 2. Główne partie polityczne biorące udział w wyborach

Partia Regionów

Przywódcy: Mykoła Azarow (formalny), Wiktor Janukowycz (faktyczny). Największa i najlepiej zorganizowana partia polityczna Ukrainy, skupiona nie wokół programu, mającego wyłącznie propagandowe znaczenie, ale wokół interesów grup wielkich przedsiębiorców, przede wszystkim związanych z obwodami donieckim i ługańskim (grupa Rinata Achmetowa, tzw. rodzina skupiona wokół prezydenta, inne grupy i środowiska), a także „niedonieckiej” grupy RUE. Poparcie dla niej koncentruje się na wschodzie i południu kraju, rośnie jednak i w innych regionach. Po okresie spadku popularności, od początku tego roku poparcie dla partii wyraźnie rośnie.

Zjednoczona Opozycja „Batkiwszczyna” (dawniej Wszechukraińskie Zjednoczenie „Batkiwszczyna”)

Przywódcy: Arsenij Jaceniuk (formalny), Julia Tymoszenko, Ołeksandr Turczynow i Hryhorij Nemyria (faktyczni). Silna partia polityczna o programie populistycznym i nacjonalistycznym (ten ostatni głoszony jest głównie na zachodzie kraju), skupiona przede wszystkim wokół swej przywódczyni. Poparcie dla niej koncentruje się na zachodzie i w centrum kraju. Od dłuższego czasu było ono stabilne (na poziomie kilkunastu procent), wyraźnie wzrosło po zjednoczeniu z Frontem Zmian Jaceniuka.

Partia „Ukraiński Demokratyczny Alians na rzecz Reform (UDAR) Witalija Kliczki”

Przywódca: Witalij Kliczko. Ugrupowanie nowe (powołane w 2010 roku), deklarujące jako swe cele walkę z korupcją i eurointegrację. Jej rzeczywisty program i interesy polityczne wciąż są niejasne, podobnie jak źródła finansowania. Sądząc z dotychczasowej działalności, liczy na poparcie elektoratu centralnej i zachodniej części kraju. Poparcie dla niej nieznacznie rośnie.

Komunistyczna Partia Ukrainy

Przywódca: Petro Symonenko. Kontynuacja ukraińskiej Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego, głosi ortodoksyjny program komunistyczny. Słaba organizacyjnie i intelektualnie, politycznie od dłuższego czasu nieformalnie podporządkowana Partii Regionów. Poparcie dla niej koncentruje się na wschodzie i południu kraju; zwraca uwagę to, że w ostatnim okresie popularność komunistów ponownie rośnie (w wyborach 2006 roku 3,6% głosów, obecnie według różnych sondaży od 8 do 11%).

Partia Natalii Korolewskiej „Ukrajina – Wpered!”

Przywódczyni: Natalia Korolewska, do 2011 roku związana z Blokiem Julii Tymoszenko. Ugrupowanie nowe, według wszelkiego prawdopodobieństwa powołane przez Partię Regionów w celu zmniejszenia poparcia dla Zjednoczonej Opozycji w Kijowie i Dniepropietrowsku. Wiadomo o niej głównie to, że od kilku miesięcy prowadzi bardzo

aktywną i kosztowną kampanię propagandową, promującą osobę przywódczyni i operującą populistyczną demagogią.

Wszechukraińskie Zjednoczenie „Swoboda”

Przywódca: Oleh Tiahnybok. Główne ugrupowanie ukraińskiej nacjonalistycznej prawicy. Głosi program szowinistyczny i populistyczny, jest sprawnie zorganizowana i – jako jedyna z tu wymienionych – ma charakter ideowy, skupiony wokół programu, a nie innych celów. Jej radykalizm ogranicza możliwości rozbudowy elektoratu do Galicji Wschodniej i (w mniejszym stopniu) zachodniego Wołynia; poza tym obszarem popierają ją wyłącznie wychodźcy z Galicji. Poparcie dla niej jest dość stabilne.

Pozostałe partie polityczne biorące udział w wyborach proporcjonalnych:

(kolejność według Centralnej Komisji Wyborczej)

Wszechukraińskie Zjednoczenie „Hromada”, Partia Zielonych Ukrainy, Ukraińskie Zgromadzenie Narodowe (radykalni nacjonaści), Socjalistyczna Partia Ukrainy, Liberalna Partia Ukrainy, Ukraińska Platforma „Sobor” (umiarkowani nacjonaści), Partia Emerytów Ukrainy, partia „Nowa polityka”, partia „Ruśkyj blok” (rusofile), „Nasza Ukraina” (partia Wiktora Juszczuki, „reanimowana” w ostatniej chwili), Ukraińska Partia „Zielona planeta”, partia „Ludowo-pracowniczy Związek Ukrainy” (prawdopodobnie socjaliści), partia „Ukraina przyszłości”, partia „Zieloni”, Zjednoczenie polityczne „Ridna Witczyzna”, Radykalna Partia Oleha Laszki (radykalni populiści).